

Wyrok z dnia 21 września 2004 r.

II PK 20/04

Wątpliwości co do treści przepisów szczegółowych dotyczących ustalenia wysokości odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia należy rozstrzygać zgodnie z zasadą, że odszkodowanie to powinno odpowiadać wysokości utraconego wynagrodzenia za pracę.

Przewodniczący SSN Krystyna Bednarczyk, Sędziowie SN: Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca), Maria Tyszel.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 września 2004 r. sprawy z powództwa Andrzeja J. przeciwko KGHM „P.M.” SA w L. o odszkodowanie, na skutek kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy z dnia 23 października 2003 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e

W sprawie z powództwa Andrzeja J. przeciwko KGHM „P.M.” SA w L., powód domagał się zasądzenia od strony pozwanej odszkodowania z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia w wysokości stanowiącej równowartość wynagrodzenia za pracę za czas do upływu okresu wypowiedzenia (od dnia 29 kwietnia 2002 r. do dnia 31 sierpnia 2002 r.), przy uwzględnieniu jako podstawy wyliczenia odszkodowania wynagrodzenia zasadniczego i innych świadczeń w kwocie 31.853,97 zł miesięcznie. Pozwana KGHM „P.M.” SA w L. powództwo uznała co do zasady, a w odniesieniu do wysokości dochodzonego odszkodowania tylko w zakresie wynagrodzenia zasadniczego powoda, które wynosiło miesięcznie 19.898,91 zł. Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Głogowie wyrokiem z dnia 1 lipca 2003 r. zasądził od strony pozwanej KGHM „P.M.” SA w L. na rzecz powoda kwotę 126.536,20 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 października do dnia zapłaty, to

jest kwotą odpowiadającą stanowisku powoda z uwzględnieniem: 1) 19.898,91 zł - wynagrodzenia zasadniczego; 2) 3.702,33 zł - jako 1/12 specjalnego wynagrodzenia rocznego z okazji Dnia Hutnika; 3) 12,66 zł - jako 1/12 dodatku z okazji Dnia Hutnika; 4) 1.288 zł - jako 1/12 premii za pierwsze półrocze 2001 r.; 5) 1.644,66 zł - jako 1/12 nagrody rocznej (14-tej pensji); 6) 4.234,08 zł - jako 1/12 dodatkowej nagrody rocznej.

Podstawę wyliczenia odszkodowania stanowiła suma wskazanych powyżej kwot, która wyniosła 30.780,65 zł. Kwota ta została podzielona przez współczynnik urlopowy, który w 2002 r. wynosił 20,92 zł, a otrzymany wynik pomnożono przez liczbę 86 dni roboczych przypadających w okresie od 29 kwietnia 2002 r. do 31 sierpnia 2002 r., tj. w okresie, w którym powinien być termin wypowiedzenia powodowi umowy o pracę, gdyby nie rozwiązano z nim stosunku pracy w trybie art. 52 k.p. Odsetki ustawowe od przyznanego powodowi odszkodowania Sąd zasądził od dnia doręczenia stronie pozwanej odpisu pozwu, tj. od dnia 4 października 2002 r.

Od powyższego wyroku apelację wniosła strona pozwana, która zarzuciła naruszenie § 6 pkt 8 i § 17 ust. 1 w związku z § 14 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop, w związku z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w kodeksie pracy (Dz.U. Nr 62, poz. 289 ze zm.). Według strony pozwanej z podstawy obliczenia powodowi ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy powinny być wyłączone wszystkie nagrody. Wypłacona powodowi premia - zdaniem strony - pozwanej miała charakter uznaniowy i nie mogła stanowić podstawy do wyliczenia mu wynagrodzenia jako ekwiwalent za urlop wypoczynkowy.

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy wyrokiem z dnia 23 października 2003 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji w tym tylko, że w miejsce kwoty 126.536,20 zł zasądził kwotę 124.593,99 zł, w pozostałym zakresie oddalił apelację strony pozwanej i nie obciążył strony powodowej kosztami zastępstwa procesowego należnymi stronie pozwanej od uwzględnionej części apelacji. W ocenie Sądu drugiej instancji ustalenia Sądu pierwszej instancji

odnoszące się do katalogu składników wynagrodzenia powoda stanowiących podstawę obliczenia odszkodowania na podstawie art. 60 k.p. nie budzą zastrzeżeń.

W kasacji od powyższego wyroku pełnomocnik strony pozwanej wniósł o zmianę wyroku i oddalenie powództwa w części określonej wartością przedmiotu za skarżenia wskazaną w kasacji (44.998,35 zł) oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie wyroku w części określonej w pkt II i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu-Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy. Kasacja oparta została wyłącznie na podstawie, o której mowa w art. 393¹ pkt 1 k.p.c., z zarzutem naruszenia § 6 pkt 8 i § 17 ust. 1 w związku z § 14 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop w związku z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie pracy, przez ich błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu przez Sąd Okręgowy, że specjalne wynagrodzenie roczne z okazji Dnia Hutnika, dodatek z okazji Dnia Hutnika, nagroda roczna - czternasta pensja oraz dodatkowa nagroda roczna nie stanowią nagród w rozumieniu § 6 pkt 8 powołanego rozporządzenia. Według skarżącego świadczenia te mają charakter nagród i dlatego powinny być wyłączone z podstawy liczenia ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy przez zastosowanie wskazanych wyżej przepisów. Kasacja powołuje także zarzut naruszenia art. 172 k.p. i § 6 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop w związku z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 29 maja 1996 r. w sprawie sposobu ustalania wynagrodzenia w okresie niewykonywania pracy oraz wynagrodzenia stanowiącego podstawę obliczania odszkodowań, odpraw, dodatków wyrównawczych do wynagrodzenia oraz innych należności przewidzianych w Kodeksie prac, przez ich błędną wykładnię wyrażającą się w przyjęciu, że premie wypłacane powodowi przez pozwanego miały charakter roszczeniowy, podczas - gdy zdaniem pozwanego - miały one charakter uznaniowy i nie powinny mieścić się w poję-

ciu wynagrodzenia urlopowego, o którym mowa w § 6 rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. oraz w art. 172 k.p.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana kasacja strony pozwanej została oparta na podstawie materialnoprawnej (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.), bez kwestionowania wyniku sprawy ze względów proceduralnych (art. 393¹ pkt 2 k.p.c.). W związku z tym stosownie do art. 393¹¹ § 1 i 2 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznając sprawę w granicach zaskarżenia związany był ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę kwestionowanej w kasacji oceny prawnej zaskarżonego wyroku. Powyższą zasadę wyrażającą się odniesieniem stanowiska kasacji do ustalonych w sprawie okoliczności faktycznych, a nie do abstrakcyjnie wyobrazonych sytuacji, które mogą wchodzić w rachubę, należy podkreślić ze względu na argumentację przedstawioną przez skarżącego, która wykracza poza zakres ocen dotyczących prawa materialnego. Dotyczy to w szczególności nazbyt uogólnionego ujmowania charakteru prawnego świadczeń, o które chodzi w sprawie, z pomniejszeniem skonkretyzowanych szczegółowymi ustaleniami - faktycznych elementów tych świadczeń.

Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia należało zbadać wynikający z kasacji spór, czy należne powodowi odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia powinno uwzględniać, oprócz wynagrodzenia zasadniczego, co jest bezsporne, także uzyskane przez powoda, określone nagrody pieniężne i premię. Punkt wyjścia stanowi niezakwestionowanie w kasacji zasad odpowiedzialności strony pozwanej (na podstawie art. 60 k.p. i wskazanych w wyroku rozporządzeń wykonawczych).

Stosownie do art. 60 k.p. jeżeli pracodawca rozwiązał umowę o pracę w okresie wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia, pracownikowi przysługuje odszkodowanie w wysokości wynagrodzenia za czas do upływu okresu wypowiedzenia. Określenie zasad ustalenia tego wynagrodzenia jako podstawy odszkodowania między innymi przewidzianego w art. 60 k.p. zostało - stosownie do art. 297 pkt 1 lit.b k.p. powierzone Ministrowi Pracy i Polityki Socjalnej w drodze rozporządzenia. Wykonanie tego upoważnienia nastąpiło w ten sposób, że w § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia z dnia 29 maja 1996 r. odesłano do zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop, to zna-

czy do regulacji w tym zakresie zawartej w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania urlopu wypoczynkowego, ustalania i wypłacania wynagrodzenia za czas urlopu oraz ekwiwalentu pieniężnego za urlop (Dz.U. Nr 2, poz. 14 ze zm.). W obrębie tego rozporządzenia, na skutek określonych odesłań (por. § 14), do ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy stosuje się § 6. W kasacji nie kwestionuje się zastosowania tego ostatniego przepisu jako normatywnej podstawy ukształtowania odszkodowania należnego - tak jak w rozpatrywanej sprawie - na zasadzie art. 60 k.p.

Szczegółowe roztrząsanie zarzutów kasacji należy poprzedzić zaakcentowaniem istoty przysługującego powodowi prawa. Mianowicie, że ma ono charakter odszkodowawczy i że odszkodowanie powinno odpowiadać wysokości utraconego wynagrodzenia. Chodzi więc o wyrównanie straty wynikającej z niezyskania przez uprawnionego należnego mu wynagrodzenia za określony okres. Jeżeli przy stosowaniu przepisów szczegółowych powstawałyby wątpliwości co do ich treści, to trzeba byłoby przy ich wyjaśnianiu mieć na uwadze odszkodowawczą funkcję należnego powodowi świadczenia, że powinien uzyskać to, co utracił w charakterze wynagrodzenia za pracę. Ponieważ ukształtowanie odszkodowania według wysokości wynagrodzenia jest zasadą kodeksową (art. 60 k.p.), to w pierwszym rzędzie także w przepisach Kodeksu pracy dotyczących wynagrodzenia za pracę należy poszukiwać rozwiązania nasuwających się wątpliwości w odniesieniu do definiowania składników wynagrodzenia za pracę. Otóż, nie wdając się szerzej w przedstawienie uregulowania wynagrodzenia za pracę w Kodeksie pracy, na użytek problemów wynikających z rozpoznawanej kasacji, istotne wydaje się zaakcentowanie, że warunki wynagradzania za pracę ustalają układy zbiorowe pracy (por. art. 77¹ k.p.) oraz regulaminy wynagradzania (por. art. 77² k.p.).

Powyższe podkreślenia są istotne ze względu na zawarte w podstawie faktycznej wyroku ustalenia dotyczące zaliczenia do podstawy odszkodowania powoda różnorodnych składników jego wynagrodzenia, po pierwsze, składników które faktycznie powód pobierał w odpowiednich dla nich okresach przed bezprawnym rozwiązaniem z nim umowy o pracę, i po drugie, takich składników, które wynikały z umowy o pracę i z zakładowego układu zbiorowego. Według - jak to na wstępie podniesiono - wiążących ustaleń faktycznych wyroku - wypłacone powodowi w okresie od 1 kwietnia 2001 r. do 31 marca 2002 r. świadczenia w zakresie dodatkowej nagrody rocznej, nagrody rocznej, tzw. 14-tej pensji, specjalnego wynagrodzenia z oka-

zji Dnia Hutnika oraz dodatku z okazji Dnia Hutnika wynikały z postanowień łączącej strony umowy o pracę, która w tym zakresie odwoływała się do zakładowego układu zbiorowego pracy. Dalej Sąd stwierdził, że wprowadzenie uruchomienie wypłaty dodatkowej nagrody rocznej uzależnione było od osiągnięcia przez Spółkę zysku netto za zakończony rok obrotowy, niemniej wypłata tej nagrody następowała ze środków na wynagrodzenia obciążających koszty bieżącego roku. Z kolei premii dotyczy ustalenie zaskarżonego wyroku, że - wypłacana powodowi w oparciu o „zasady premiowania dyrektorów i ich zastępców oraz głównych księgowych Oddziałów KGHM „P.M.” SA na lata 2000-2004” - była świadczeniem wielokrotnym i periodycznym. Płacona była w każdym roku kalendarzowym w postaci kwartalnych zaliczek, zaś sposób określenia przesłanek nabycia tej premii wskazywał na jej roszczeniowy charakter.

Wbrew zarzutom kasacji, ze względu na powyższe ustalenia, nie nasuwa zastrzeżeń ocena prawna zaskarżonego wyroku dotycząca zastosowania zasady wynikającej z § 6 zdanie pierwsze powołanego wyżej rozporządzenia Ministra Płacy i Polityki Socjalnej z dnia 8 stycznia 1997 r., zasady nakazującej wynagrodzenie za czas urlopu wypoczynkowego, a pośrednio odszkodowanie z art. 60 k.p., ustalać z uwzględnieniem wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, z wyłączeniem świadczeń enumeratywnie wymienionych w 10 punktach. W szczególności wobec ustaleń z jednej strony cech konstytutywnych „nagród”, które powód otrzymywał jako wynagrodzenia za pracę, a z drugiej strony, że nie pochodziły one z zakładowego funduszu nagród - nie dotyczyło odszkodowania należnego powodowi wyłączenie nagród z zakładowego funduszu nagród wynikające z § 6 pkt 8 powołanego rozporządzenia. Późniejsza zmiana tego przepisu od 1 stycznia 2003 r. (por. § 1 pkt 4 rozporządzenia z dnia 6 grudnia 2002 r. - Dz.U. Nr 214, poz. 1810) nie mogła mieć zastosowania do odszkodowania ustalonego według zasad obowiązujących w okresie do 31 sierpnia 2002 r.). Nie budzi także wątpliwości niezastosowanie przez Sąd wyłączenia, o którym mowa w § 6 pkt 1 rozporządzenia z 8 stycznia 1997 r. To ostatnie wyłączenie dotyczy „jednorazowych lub nieperiodycznych wypłat za spełnienie określonego zadania bądź za określone osiągnięcie”, tymczasem powód - według podstawy faktycznej wyroku - uzyskiwał inne świadczenia należące do jego wynagrodzenia za pracę.

Z powyższych przyczyn wobec niezasadności podstawy kasacyjnej kasacja strony pozwanej została oddalona (art. 393¹² k.p.c.).

=====